

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงหลักการ การจัดการศึกษาในมาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547, หน้า 5 – 26) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้คนไทยได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

นอกจากนี้แล้วมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ประกอบกับมาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา และ 19 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองจึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมากที่จัดการศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ จะต้องจัดการศึกษาให้ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมือง และพลเมืองโลก คือ คนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยจัดการศึกษาที่ผ่าน

กระบวนการการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการสร้างแหล่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558, หน้า 1)

ในอดีตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กในวัย 3-5 ปี ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ส่วนราชการอื่นๆ ที่มีการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ กรมพัฒนาชุมชน ดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการศาสนา ดำเนินการในวัด/มัสยิด เรียกว่าศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด และสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (ปัจจุบันยุบไปแล้ว) เรียกว่าการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ซึ่งส่วนราชการต่างๆ ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ปี ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อศักยภาพในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ก็มีโครงสร้างและเอกภาพในการบริหารจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ ดำเนินการ ได้ถ่ายโอนภารกิจดังกล่าว ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการแทน ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2545 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนี้ถือเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 และมาตรา 18 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบ เป็นสถานศึกษาที่มีมาตรฐานให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย 3-5 ขวบ อย่างทั่วถึง และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 1)

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใช้หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันโดย มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ในระดับ เด็กปฐมวัยนั้น ไม่สอนเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กเรียนรู้ ผ่านการเล่น เป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการ พัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ หลักการ จัดการศึกษาปฐมวัยยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ครอบคลุมเด็ก ทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของ แต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาจัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ตามความเป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ ความรู้ต่างๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการ เล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ ที่สามารถดำรงในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสาน ความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ซึ่งการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการ จัดประสบการณ์ และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรินรัช จัดแจ้ง, 2554, หน้า 3)

โดยเด็กปฐมวัยนั้น คือเด็กวัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมอง กำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด โดยมีโอกาส เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลอง และเกิดการค้นพบด้วยตนเอง มีโอกาสคิดและเลือกตัดสินใจใช้ภาษาสื่อความหมาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กเกิดการ พัฒนา ได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจสร้างสรรค์ และเด็กที่มีความกระตือรือร้นยิ่ง ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ จึงต้องให้การสนับสนุน ให้ความรัก ความเอาใจใส่เด็กในวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมให้เด็ก ประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า คำนำ)

องค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาปฐมวัย ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นเอง จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.วานรนิวาส ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสุวรรณคีรี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังบงน้อย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหินเหิบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าดิวพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแหลมทอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปลาหลาย โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 7 แห่งจะรับเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 2 ปี 6 เดือน ถึง 5 ปี

จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 7 แห่ง พบว่าครูผู้ดูแลเด็กมีปัญหาและข้อบกพร่องที่คล้ายกัน คือ ครูผู้ดูแลเด็กบางส่วนขาดการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือจัดทำแผนแต่ไม่ได้ใช้แผนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ยังคงยึดการสอนในรูปแบบเดิมๆ ตามที่ถนัด และครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่เหมาะสม รวมถึงการจัดกิจกรรมประจำวันไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย การประเมินผลพัฒนาการเด็กไม่เป็นระบบและครูผู้ดูแลเด็กไม่เข้าใจบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายใน ประจำปี 2557 โดยใช้มาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ขั้นพัฒนา) ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเกณฑ์การประเมินนั้น ในมาตรฐานด้านบุคลากร มาตรฐานที่ 2 ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งเป็นข้อยืนยันให้เห็นว่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร องค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส จึงตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเนื่องจากได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัย และเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก (ประกาศขององค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส เรื่อง รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประจำปี 2557 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2558)

ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จึงได้ร่วมปรึกษาหารือ กับผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้โดยตรง เพื่อที่จะพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งจิตวิทยาและการพัฒนาเด็กปฐมวัย อันจะส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนครเป็นอย่างไร

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีอะไรบ้าง

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของของครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

2. เพื่อหาแนวทางและดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. ทำให้ทราบสภาพและปัญหาของครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
2. ได้แนวทางและดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
3. ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มากขึ้น
4. ผลของการวิจัยนี้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนางานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย
 - 1.1 กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 21 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ทั้ง 7 แห่ง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.2.1 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังบง จำนวน 4 คน
 - 1.1.2.2 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหินเหิบ จำนวน 3 คน
 - 1.1.2.3 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสุวรรณคีรี จำนวน 3 คน

1.1.2.4 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าติ้วพัฒนา

จำนวน 3 คน

1.1.2.5 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแหลมทอง

จำนวน 3 คน

1.1.2.6 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหาร

ส่วนตำบลวานรนิวาส จำนวน 2 คน

1.1.2.7 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปลาหลาย

จำนวน 2 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลประกอบที่เป็นประโยชน์ เพื่อสะท้อนผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก ในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ จำนวน 16 คน ประกอบด้วย

1.2.1 วิทยากร จำนวน 2 คน ดังนี้

1.2.1.1 ดร.พนารัตน์ บุตรชารี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านนาเลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาปฐมวัย จบการศึกษาสูงสุด ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ศ.) สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร)

1.2.1.2 นายบุญไทย แสนอุบล ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีประสบการณ์ในการนิเทศการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้เป็นเวลา 20 ปี จบการศึกษาสูงสุด ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

1.2.2 ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน โดยเลือกจากตัวแทนผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็ก ที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด จำนวน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กละ 1 คน

1.2.3 ตัวแทนคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส ซึ่งเป็นกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกมาจากตัวแทน ของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กละ 1 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

2.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.1.1 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย หลักการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ที่สอดคล้องกับสภาพจริงและเหมาะสมตามวัย

2.1.2 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการเตรียมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็ก

2.2 แนวทางการพัฒนา การหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กมี 2 แนวทาง คือ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 2) การนิเทศภายใน

3. วิธีดำเนินการ

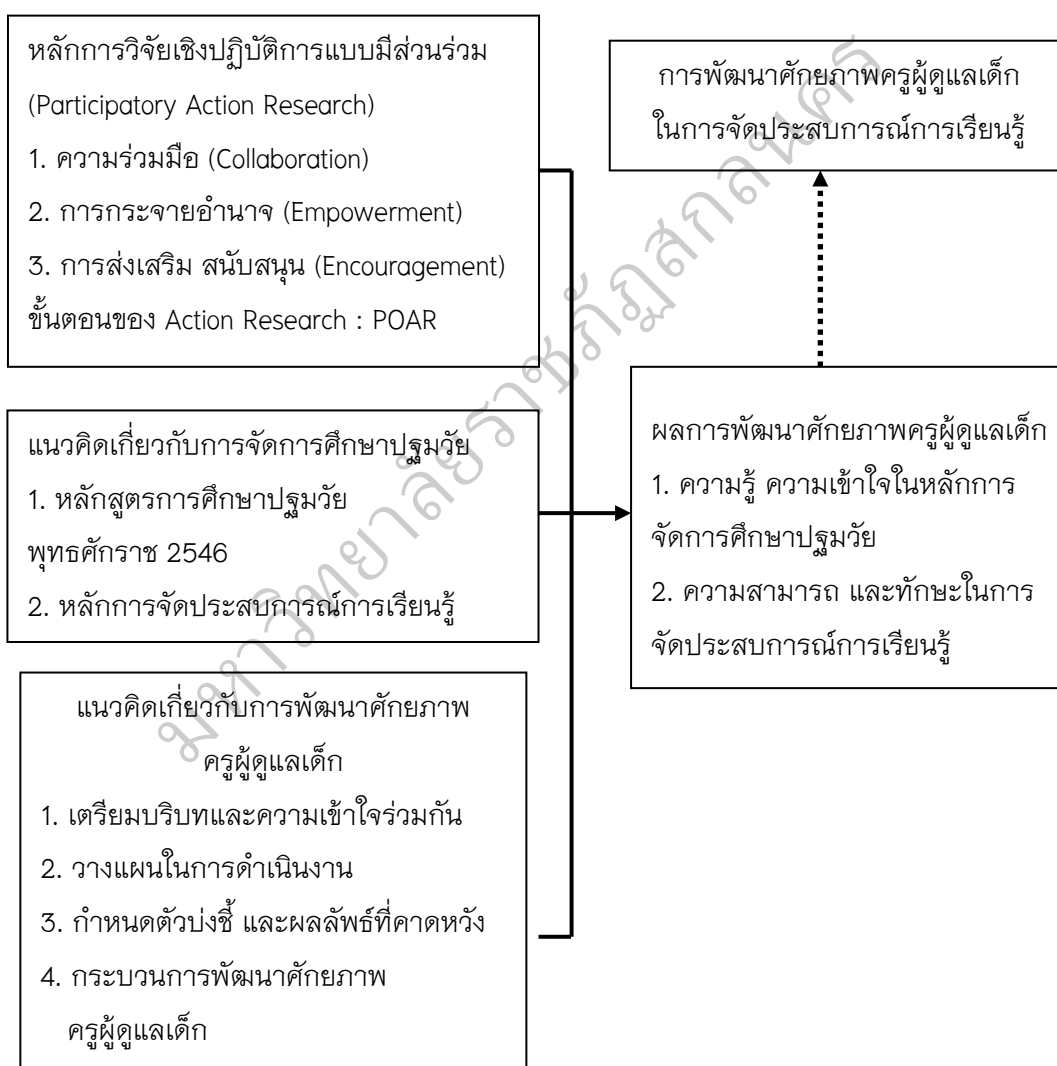
การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล วานรนิवास อำเภอวานรนิवास จังหวัดสกลนคร โดยรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 301 – 303) ซึ่งได้ให้หลักการการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ วงรอบที่ 1 เมษายน – สิงหาคม 2559 และวงรอบที่ 2 สิงหาคม – กันยายน 2559

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อพัฒนาความสามารถครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นียมคัพทเจพา

1. การพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ให้มีความสามารถและทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1.1 ความรู้ ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย หลักการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินพัฒนาการเด็กที่สอดคล้องกับสภาพจริงและเหมาะสมตามวัย

1.2 ความสามารถและทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถและทักษะในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรม สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้วยการเตรียมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็ก

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมประสบการณ์ต่างๆ ที่ครูผู้ดูแลเด็กจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ตามขอบข่ายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมวงกลม 3) กิจกรรมสร้างสรรค์ 4) กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม 5) กิจกรรมกลางแจ้ง 6) กิจกรรมเกมการศึกษา

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในที่นี้หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีทั้งหมด 7 แห่ง ประกอบด้วย 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังบงน้อย 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.วานรนิวาส 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสุวรรณคีรี 4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหินเหิบ 5) ศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กบ้านป่าติ้วพัฒนา 6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแหลมทอง และ 7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปลาหลาย

4. ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ที่ทำหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กเล็ก มีความพร้อมด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ – จิตใจ และสติปัญญา ในที่นี้หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล วานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีทั้งหมด 20 คน

5. กลุ่มผู้วิจัย หมายถึง ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติหน้าที่ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีจำนวนทั้งหมด 21 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย 1 คน ผู้ร่วมวิจัยจำนวน 20 คน

6. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก หมายถึง กลุ่มผู้วิจัย วิทยากร และคณะกรรมการ บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส มีจำนวนทั้ง 16 คน

7. แนวทางในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง วิธีการ รูปแบบที่นำมาใช้ในการพัฒนาให้ครูผู้ดูแลเด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติงาน ในที่นี้ หมายถึง แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ดังนี้

7.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้กับครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นการร่วมกันทำงาน มีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติเพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจทางด้านทฤษฎี และเกิดทักษะ การปฏิบัติอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

7.2 การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการชี้แนะให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลดีในการพัฒนาเด็กให้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

8. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่พยายามศึกษา จากปัญหาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ดำเนินการอยู่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วม ของผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกิจกรรมการวิจัยทุกขั้นตอน ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

8.1 ขั้นการวางแผน (Planning) หมายถึง การดำเนินการเพื่อพัฒนาครู ผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยการเตรียมการเลือกพื้นที่ในการวิจัย

นำกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำเสนอชี้แจงต่อผู้ร่วมวิจัย นำข้อเสนอแนะ และผลประโยชน์ให้แก่ผู้ร่วมวิจัย การสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และร่วมกันวางแผนแนวทางการพัฒนา กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมปฏิบัติงาน เป้าหมาย ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล

8.2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) หมายถึงการดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มาบรรยายให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติเพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มาปฏิบัติจริงได้ และการนิเทศภายในผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันติดตามผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้คำแนะนำ คำปรึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

8.3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) หมายถึง การสังเกต และเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาเอกสาร สังเกตผลที่เกิดขึ้นจริงในการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน

8.4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) หมายถึง การนำข้อมูลที่เป็นบันทึกการเปลี่ยนแปลงและการปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันวิเคราะห์ ปรึกษาหารือผลเป็นอย่างไร พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นพื้นฐานในการพิจารณาปรับปรุงแผนใหม่เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือบรรลุผล

9. สภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง ณ ปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

10. ปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร